

G. M. M. Foekema
Kruisstraat 9, Utrecht.

Enkele waarnemingen aan de reptielenfauna in het grensgebied van de provincies Lot en Dordogne (Frankrijk)

Ingezonden oktober 1972.
Inhoudsoverzicht: het Borrèze-dal - muurhagedissen -
Natrix-soorten - **Coluber** - summary.

HET BORREZE-DAL

De eerste twee weken van september 1972 brachten wij onze vakantie door bij het gehucht Bourzoles, gelegen aan het riviertje de Borrèze. De Borrèze is gemiddeld zo'n meter of twee breed. Bij Souillac (Lot) komt ze uit in de rivier de Dordogne.

Onze camping in het Borrèze-dal lag precies op de grens van de provincies Dordogne en Lot. Het dal is karakteristiek voor de omgeving. De vegetatie is weelderig. Onder de bomen vallen vooral de grote aantallen eiken en walnoten op. Vrijwel alle bomen zijn begroeid met verschillende soorten mossen en klimplanten. Grote, oude

Fig. 1. De Borrèze met aan de kant een **Natrix**.
Foto: Koster.

Fig. 2. *Lacerta muralis*. Foto: F o e k e m a.

bomen ziet men er relatief weinig, wel veel dode bomen waarop de andere vegetatie nog welig tiert. In het dal verbouwt men onder andere maïs en tabak.

Het klimaat van dit deel van Zuid-Frankrijk is tamelijk mild. De zomers zouden in het algemeen niet echt heet zijn en de winters zacht. Van de dagen die wij er doorbrachten (september) was ongeveer de helft onbewolkt, met koude nachten en 's morgens mist. De andere dagen waren meer of minder zwaar bewolkt met soms flinke regenval. Opvallend was dat de wolken 's morgens af en toe zeer laag hingen, lager dan de wanden van het dal, die ik een meter of 50 hoog schatte.

MUURHAGEDISSEN

Alle hagedissen die werden gezien waren *Lacerta muralis*. Ze komen overal voor, zowel in de ongerepte natuur als ook in tuinen en op campings. Op stralende dagen waren ze steeds present, maar ook op bewolkte dagen kwamen ze tevoorschijn, kort nadat een bleek zonnetje zich liet zien. Verschillende malen zagen we er een met een prooi in de bek: steeds een kleine sprinkhaan. De volwassen exemplaren kan men bij het fotograferen meestal niet dichter naderen dan ruim een meter. De jonge dieren laten zich duidelijk gemakkelijker benaderen en zijn, als ze niet vlak bij een nauwe

spleet zitten, zonder moeite met de hand te vangen.

NATRIX-SOORTEN

In de Borrèze waren veel kleine vissen te zien. Slangen heb ik niet zelf in het water kunnen waarnemen maar de heer Koster (Leiderdorp), die van de camping vertrok op de dag dat wij er arriveerden, vertelde me dat hij heel vroeg 's morgens in het water *Natrix maura* en vooral *Natrix natrix* had gezien. Ik trof de eerste soort aan op een muurtje langs een pad dat naar het riviertje leidde en vlak achter enkele tenten liep. Dit pad speurde ik regelmatig af, maar slechts twee middagen, beide met een zwak zonnetje, vond ik de slangen er zich zonnen. Zowel op onbewolkte als zwaar bewolkte dagen lieten ze verstek gaan. In totaal zag ik zes *Natrix maura*, waarvan vijf grauw en één roodbruin van kleur, geen enkele *Natrix natrix* en éénmaal een jonge *Coluber* van ongeveer 40 cm lang.

De slangen konden met de nodige voorzichtigheid tot ongeveer 1 meter genaderd worden bij het fotograferen. Om het jachtinstinct te bevredigen werd twee maal geprobeerd een *Natrix maura* te vangen, één

maal met succes. Het dier, met veel voorzorg beslopen, trachtte niet eens te bijten. Na hier en daar getoond te zijn werd hij enkele uren later weer vrij gelaten.

COLUBER

Dicht bij de camping bevond zich een 2 meter hoog heuveltje van aarde en stronken, overwoekerd door planten. De heer Koster vertelde dat hij daar een *Coluber* had gezien. Toen ik de eerste keer ging kijken hoorde ik alleen een zwaar geritsel. Vervolgens werd het heuveltje vrijwel iedere dag bezocht en lukte het, de dieren rustig te bekijken voor ze wegvluchtten. Het bleken er twee te zijn die de heuvel bewoonden. Ze werden nooit in elkaars onmiddellijke nabijheid gezien. Ook met de grootste voorzichtigheid kon men bij het fotograferen niet dichter naderen dan 2 meter. Geruisloos gleden ze weg. De dieren waren zwart, de spikkels geelgroen. Beide exemplaren zagen er bijzonder goed doorvoed uit. Eén van de twee vervelde in de loop van ons verblijf. Ze waren zowel op stralende dagen als op dagen met een zwak zonnetje present. Als de zon fel scheen lagen ze vlak onder het bladerdek, zodat slechts hier en

Fig. 3. *Natrix maura*. Foto: Foekema.

Fig. 4-5. *Coluber viridiflavus*. Onder het exemplaar dat moest gaan vervellen. Foto's: F o e k e m a.

daar een stukje van het lichaam werd beschreven.

Het jonge exemplaar van *Coluber*, waarvan al eerder melding werd gemaakt, zag er heel anders uit dan de volwassen dieren. Het lichaam was bronsachtig bruin van kleur met vele iets donkerder vlekken. Van spikkels geen spoor, alleen de kop was getekend

met enkele felgele streepjes. Toen ik het dier ontmoette kreeg ik maar net de kans één foto te maken voor hij weggleed en dacht ik, dat ik een *Natrix natrix* had gezien. Pas thuis, bij het bekijken van de dia's, bleek dat het om *Coluber* ging. Dit is te zien aan het wat slankere lichaam, de vorm van de kop, de ogen en de gele tekening op

de kop inplaats van op de hals.

Coluber viridiflavus moet een algemene slang zijn in de provincies Dordogne en Lot. Tijdens fietstochten zagen we er twee maal een in de wegberm, snel en wild op weg naar een hol. Onder de verkeersslachtoffers nam *Coluber* de tweede plaats in: naast tientallen egels werden er drie doodgedrennen gevonden tijdens een fietstocht van

30 km door het dal van de Dordogne.

SUMMARY

During september *Lacerta muralis*, *Natrix natrix*, *Natrix maura* and *Coluber viridiflavus* were observed on the border between the provinces Dordogne and Lot, France.

Jaarverslag secretariaat over het verenigingsjaar 1971-72

Het aantal nieuwe leden blijft zich in stijgende lijn bewegen. In het afgelopen verenigingsjaar hebben zich 257 nieuwe leden aangemeld; daarentegen zegden 47 leden hun lidmaatschap op, 34 leden moesten wegens wanbetaling worden afgevoerd en 11 leden verhuisden zonder adres achter te laten, waardoor ook zij van de ledenlijst moesten worden geschrapt. Per 1 oktober 1972 waren er 947 leden in het binnenland, waarvan 85 jeugdleden, 43 leden in België en 30 leden in andere landen.

Werkgroepen. Het aantal werkgroepen breidt zich nog gestadig uit en heeft thans het aantal van 10 bereikt. Hieronder is begrepen de werkgroep Den Haag, die weliswaar het afgelopen verenigingsjaar niet actief heeft geopereerd, doch dit jaar wel weer van de grond zal komen.

Bibliotheek. Van de bibliotheek wordt een goed gebruik gemaakt. De aankoop van enige nieuwe boeken wordt overwogen.

Algemene ledenvergadering 1972. Deze werd wederom in het Tandheelkundig Instituut, Utrecht, gehouden en wel op 15 april. Het Huishoudelijk gedeelte voor de pauze werd bijgewoond door 76 gewone leden, 2 jeugdleden en 7 gasten.

De begroting voor het jaar 1972/73 leverde een levendige discussie op. De door het bestuur voorgestelde contributieverhoging tot f 30,— voor gewone leden en f 17,50 voor jeugdleden stuitte op bezwaren. De heer Van Dellen uit Warffum verzocht, in verband met een onderzoek naar de mogelijkheden om de hoge drukkosten van ons maandblad te verlagen, de verhoging van de contributie aan te houden. De vergadering stemde met dit voorstel in en machtigde het bestuur, na de zaak nogmaals in studie te hebben genomen, te beslissen over een eventuele contributieverhoging.

Enige veranderingen in het Huishoudelijk Reglement, onder andere betrekking hebben op de samenstelling van het bestuur, werden zonder commentaar geaccepteerd.

De heer Van Roon zag zich genoodzaakt zijn functie van beheerder van de Herpetogeografische Dienst neer te leggen; hij werd opgevolgd door de heer W. Bergmans.

De heer Van Wijk legde zijn voorzittersfunctie neer en in zijn plaats werd bij acclamatie benoemd de heer L. Claassen, tot dan toe vice-voorzitter. Wegens al hetgeen de heer Van Wijk als voorzitter

en in andere hoedanigheden gedurende meer dan 25 jaar voor de Vereniging heeft gedaan, werd hij benoemd tot lid van verdienste. In de vacature van vice-voorzitter werd voorzien door de benoeming van de heer H. van Meeuwen en tot tweede secretaris werd gekozen de heer O. H. Blaauw. Tijdens de gebruikelijke middagbijeenkomst hield de heer B. Röhner uit Duitsland een interessante voordracht onder de titel 'Bei uns Zuhause', waarin hij aan de hand van fraaie dia's vertelde hoe bij hem het houden van terrariumdieren binnen- en buitenshuis in zijn werk gaat. Daarna voerden nog een drietal leden het woord over hun ervaringen op terrarium gebied.

Contributie. Vermeld dient nog te worden, dat door belangrijke besparingen op de drukkosten van ons maandblad, ondanks de steeds stijgende portokosten, de contributieverhoging waarvan eerder in dit verslag sprake was achterwege kon worden gelaten. Tegen het einde van het verslagjaar bleek echter dat aan zulk een verhoging in de naaste toekomst niet te ontkomen zou zijn.

Maandblad. Door overschakeling van boekdruk op offset werden wij genoodzaakt van drukkerij te veranderen en het was met weemoed, dat wij drukkerij Den Oudsten, die ons blad ruim 20 jaar op voortreffelijke wijze had verzorgd, moesten verlaten. Een woord van dank en waardering aan het adres van de heer Den Oudsten, voor al hetgeen hij voor onze vereniging heeft gedaan, is hier zeker op zijn plaats. De verzorging van ons blad is met ingang van 1 oktober 1972 toevertrouwd aan Drukkerij Schilperoord te Vinkeveen.

Tenslotte mag niet onvermeld blijven, dat onze redacteur, de heer G. M. M. Foekema, zich ook dit jaar op voortreffelijke wijze van zijn moeilijke taak wist te kwijten. De elf edities van ons blad met een totale omvang van maar liefst 164 pagina's verschenen prompt op tijd en de inhoud en uitvoering wekten ieders bewondering.

Uit het vorenstaande moge zijn gebleken dat het *Lacerta* goed gaat en er zijn geen tekenen die erop wijzen dat dit in de naaste toekomst zal veranderen. Integendeel.

Amstelveen, maar 1973.

R. M. Meijer, secretaris.